Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

11. juli 2013 *

»Tilnærmelse af lovgivningerne — intellektuel ejendomsret — ophavsret og beslægtede rettigheder — eneret til reproduktion — direktiv 2001/29/EF — artikel 5, stk. 2, litra b) — rimelig kompensation — anvendelse uden forskel, men med en eventuel ret til tilbagebetaling af den afgift for privatkopiering, der skal finansiere kompensationen — anvendelse af det opkrævede provenu delvist til rettighedshaverne og delvist til sociale og kulturelle institutioner — dobbelt betaling af afgiften for privatkopiering i forbindelse med grænseoverskridende handel«

I sag C-521/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Oberster Gerichtshof (Østrig) ved afgørelse af 20. september 2011, indgået til Domstolen den 12. oktober 2011, i sagen:

Amazon.com International Sales Inc.,

Amazon EU Sàrl,

Amazon.de GmbH,

Amazon.com GmbH, i likvidation,

Amazon Logistik GmbH

mod

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), og dommerne G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev og J.L. da Cruz Vilaça,

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 6. december 2012,

* Processprog: tysk.

efter at der er afgivet indlæg af:

— Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH og Amazon Logistik GmbH ved Rechtsanwälte G. Kucsko og U. Börger samt ved avocat B. Van Asbroeck

— Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH ved Rechtsanwalt M. Walter og U. Sedlaczek

— den østrigske regering ved A. Posch, som befuldmægtiget

— den franske regering ved G. de Bergues og S. Menez, som befuldmægtigede

— den polske regering ved B. Majczyna, M. Szpunar og M. Drwięcki, som befuldmægtigede

— den finske regering ved M. Pere, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved J. Samnadda og F. Bulst, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. marts 2013,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 5, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT L 167, s. 10).

2 Anmodningen er blevet indgivet inden for rammerne af en sag mellem på den ene side Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH, i likvidation, og Amazon Logistik GmbH (herefter samlet »Amazon«) og på den anden side Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH (herefter »Austro-Mechana«) vedrørende sidstnævntes påstand om betaling af vederlag for markedsføring af medier i overensstemmelse med den østrigske lovgivning.

Retsforskrifter

EU-retten

3 10., 11. og 35. betragtning til direktiv 2001/29 har følgende ordlyd:

»(10) Hvis ophavsmænd og kunstnere skal kunne fortsætte deres kreative og kunstneriske arbejde, er det nødvendigt, at de modtager et passende vederlag for anvendelsen af deres værker, og det samme gælder producenterne, der skal kunne finansiere dette arbejde. De investeringer, der er nødvendige for at fremstille varer som f.eks. fonogrammer, film eller multimedieprodukter og tjenesteydelser som f.eks. bestillingstjenester, er meget betydelige. En passende retlig beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er nødvendig for at sikre et sådant vederlag og muliggøre et tilfredsstillende afkast af investeringerne.

(11) En effektiv og rigoristisk beskyttelsesordning for ophavsret og beslægtede rettigheder er et af de vigtigste redskaber til at sikre de nødvendige ressourcer til skabelsesprocessen og kulturproduktion i Europa og navnlig garantere skabende og udøvende kunstneres uafhængighed og værdighed.

[…]

(35) I visse undtagelsestilfælde bør rettighedshavere have en rimelig kompensation for anvendelsen af deres beskyttede værker eller andre beskyttede frembringelser. Når det fastsættes, hvilken form en sådan rimelig kompensation skal have, hvilke nærmere bestemmelser der skal gælde for den, og hvilket omfang den eventuelt skal have, bør der tages hensyn til de særlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. I forbindelse med vurderingen af disse omstændigheder kan det være relevant som kriterium at lægge til grund, om rettighedshaverne eventuelt har lidt skade som følge af den pågældende handling. I visse sager, hvor rettighedshaverne allerede har modtaget en anden form for betaling, f.eks. som del af en licensafgift, bør der ikke forfalde specifik eller særskilt betaling. Ved fastsættelsen af størrelsen af den rimelige kompensation bør der tages hensyn til, i hvor stor udstrækning der anvendes tekniske beskyttelsesforanstaltninger som nævnt i dette direktiv. I visse situationer, hvor skaden for rettighedshaveren er minimal, bør der ikke være betalingspligt.«

4 Direktivets artikel 2 bestemmer:

»Medlemsstaterne indfører en eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis:

a) for ophavsmænd for så vidt angår deres værker

b) for udøvende kunstnere for så vidt angår optagelser af deres fremførelser

c) for fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer

d) for producenter af den første filmoptagelse for så vidt angår den originale film eller eksemplarer heraf og

e) for radio- og fjernsynsforetagender for så vidt angår optagelser af deres udsendelser, hvad enten der er tale om trådbunden eller trådløs transmission, herunder via kabel eller satellit.«

5 Direktivets artikel 5 med overskriften »Undtagelser og begrænsninger« bestemmer i stk. 2:

»Medlemsstaterne kan indføre undtagelser fra eller indskrænkninger i den i artikel 2 nævnte ret til reproduktion med hensyn til:

[…]

b) reproduktioner på ethvert medium foretaget af en fysisk person til privat brug og til formål, der hverken direkte eller indirekte er kommercielle, forudsat at rettighedshaverne modtager en rimelig kompensation, i forbindelse med hvilken der tages hensyn til anvendelse eller ikke-anvendelse af de i artikel 6 nævnte tekniske foranstaltninger på det pågældende værk eller den pågældende frembringelse

[…]«

Østrigsk ret

6 § 42 i Urheberrechtsgesetz (den østrigske ophavsretslov) af 9. april 1936 (BGBl. nr. 111/1936), som ændret ved Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003 (den nye lov af 2003 om ophavsret, BGBl. I, 32/2003, herefter »UrhG«), har følgende ordlyd:

»1. Enhver kan fremstille enkelte kopier på papir eller lignende af et værk til egen brug.

[…]

4. Enhver fysisk person kan fremstille enkelte kopier på andre medier end de i stk. 1 omhandlede af et værk til privat brug og hverken til direkte eller indirekte kommercielle formål.

[…]«

7 UrhG's § 42b bestemmer:

»1. Såfremt det for så vidt angår et værk, der er blevet udsendt i radioen, stillet til rådighed for almenheden eller optaget på et i kommercielt øjemed fremstillet billed- eller lydmedium, på grundlag af dets karakter må påregnes, at det i henhold til § 42, stk. 2-7, reproduceres ved optagelse på et billed- eller lydmedium til egen eller privat brug, har ophavsmanden krav på et passende vederlag (tom-kassette-vederlag), såfremt medier markedsføres i indlandet i erhvervsøjemed mod vederlag; som medier anses uindspillede billed- eller lydmedier, der er egnede til sådanne reproduktioner, eller andre billed- eller lydmedier, der er beregnet hertil.

[…]

3. Vederlaget skal betales af følgende personer:

1) for så vidt angår tom-kassette-vederlaget og vederlaget for apparater, af den, der i indlandet som den første i erhvervsøjemed mod vederlag markedsfører medierne eller apparaterne

[…]

5. Alene administrationsselskaber kan have krav på det i stk. 1 og 2 fastsatte vederlag.

6. Administrationsselskabet skal tilbagebetale det passende vederlag:

1) til den, der eksporterer medierne eller et reproduktionsapparat til udlandet, inden de sælges til den endelige forbruger

2) til den, der anvender medierne til reproduktion på grundlag af en tilladelse fra rettighedshaveren; indicier i denne retning er tilstrækkelige.«

8 § 13 i Verwertungsgesellschaftengesetz (lov om administrationsselskaber) af 13. januar 2006 (BGBl. I, nr. 9/2006) bestemmer:

»1. Administrationsselskaberne kan oprette institutioner med sociale og kulturelle formål for de rettighedshavere, som selskaberne repræsenterer, og deres respektive familiemedlemmer.

2. De administrationsselskaber, som gør retten til tom-kassette-vederlag gældende, er forpligtet til at oprette institutioner med sociale og kulturelle formål og lade halvdelen af provenuet af dette vederlag, efter fradrag af administrationsomkostningerne, tilfalde disse institutioner. […]

3. Administrationsselskaberne er forpligtet til at opstille faste regler for økonomisk støtte fra deres institutioner med sociale og kulturelle formål.

4. Med hensyn til midler, der tildeles institutionerne med sociale og kulturelle formål, og som hidrører fra tom-kassette-vederlaget, kan forbundskansleren ved bekendtgørelse fastsætte, hvilke omstændigheder der skal tages i betragtning efter de regler, der skal opstilles i henhold til stk. 3. Ved en sådan bekendtgørelse skal det navnlig sikres, at:

1) der er et afbalanceret forhold mellem den støtte, der betales til institutioner med sociale formål, på den ene side, og den støtte, der betales til institutioner med kulturelle formål, på den anden side

2) der med hensyn til institutionerne med sociale formål i første linje kan ydes enkelte rettighedshavere understøttelse i nødssituationer

3) den støtte, der betales til institutionerne med kulturelle formål, kan fremme rettighedshavernes interesser.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

9 Austro-Mechana er et administrationsselskab for ophavsrettigheder, som varetager rettighederne til betaling af vederlag for medier, som fastsat i UrhG's § 42b, stk. 1, for ophavsmænd og indehavere af beslægtede rettigheder.

10 Amazon er en international koncern, som markedsfører produkter ved hjælp af internettet, herunder medier som omhandlet i den nævnte bestemmelse.

11 Ved udførelse af ordrer, der var afgivet over internettet af kunder i Østrig, som med henblik herpå havde underskrevet kontrakter, først med Amazon.com International Sales Inc. med hjemsted i De Forenede Stater, og derefter, fra maj 2006, med Amazon EU Sàrl med hjemsted i Luxembourg, markedsførte Amazon medier i Østrig som omhandlet i UrhG's § 42b, stk. 1.

12 Austro-Mechana indstævnte Amazon for Handelsgericht Wien med påstand om, at selskaberne som solidarisk ansvarlige skulle betale det passende vederlag, jf. UrhG's § 42b, stk. 1, for medier, der var blevet markedsført i Østrig i løbet af årene 2002 til 2004.

13 Det vederlagsbeløb, som Austro-Mechana nedlagde påstand om betaling af for medier, som blev markedsført i løbet af det første halvår af 2004, udgør 1 856 275 EUR. Med hensyn til resten af den periode, der vedrører Austro-Mechanas søgsmål med påstand om betaling, nedlagde administrationsselskabet påstand om, at det blev pålagt Amazon at aflægge regnskab, da det var nødvendigt for at kunne opgøre kravet.

14 Handelsgericht Wien tog i sin deldom påstanden om regnskabsaflæggelse til følge og udsatte afgørelsen vedrørende betalingskravet. Da denne deldom blev stadfæstet i appelsagen, har Amazon indbragt sagen for Oberster Gerichthof, som er revisionsankeinstans.

15 Under disse omstændigheder har Oberster Gerichtshof besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Foreligger der en »rimelig kompensation« som omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, når

a) rettighedshaverne som omhandlet i direktivets artikel 2 over for den, der som den første i erhvervsøjemed mod vederlag markedsfører medier, der er egnede til reproduktion af deres værker, i indlandet, har krav på et passende vederlag, og dette krav udelukkende kan gøres gældende gennem et administrationsselskab

b) dette krav ikke afhænger af, om markedsføringen sker til mellemleverandører, til fysiske eller juridiske personer med henblik på anvendelse til ikke-private formål eller til [fysiske] personer med henblik på anvendelse til private formål

c) mens den, der anvender medierne til reproduktion på grundlag af en tilladelse fra rettighedshaveren eller atter eksporterer disse, inden de sælges til den endelige forbruger, over for administrationsselskabet har krav på tilbagebetaling af vederlaget?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares benægtende:

a) Ville der foreligge en »rimelig kompensation« som omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, såfremt det i spørgsmål 1 (a) nævnte krav kun består ved markedsføring til fysiske personer, der anvender medierne til reproduktion til private formål?

b) Dersom spørgsmål 2 (a) besvares bekræftende:

Skal det ved markedsføring til fysiske personer lægges til grund, at de vil anvende medierne til private formål, indtil det modsatte er bevist?

3) Såfremt spørgsmål 1 eller 2 (a) besvares bekræftende:

Følger det af artikel 5 i direktiv 2001/29 eller andre bestemmelser i EU-retten, at et krav på en rimelig kompensation, der skal gøres gældende af et administrationsselskab, ikke består, såfremt administrationsselskabet ved lov er forpligtet til ikke at udbetale halvdelen af provenuet til rettighedshaverne, men derimod skal lade denne halvdel tilfalde sociale og kulturelle institutioner?

4) Såfremt spørgsmål 1 eller 2 (a) besvares bekræftende:

Er artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 eller en anden bestemmelse i EU-retten til hinder for et krav på en rimelig kompensation, der skal gøres gældende af et administrationsselskab, såfremt der allerede i en anden medlemsstat – om end muligvis på et grundlag, der er i strid med EU-retten – er blevet betalt et passende vederlag for markedsføringen af medierne?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

16 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den er til hinder for en ordning i en medlemsstat, hvorefter der uden forskel anvendes en afgift for privatkopiering ved den første markedsføring i indlandet i erhvervsøjemed mod vederlag af medier, der er egnede til reproduktion, og hvorefter der samtidig fastsættes en ret til tilbagebetaling af vederlag, der er blevet betalt i det tilfælde, at den endelige brug af disse medier ikke er omfattet af det tilfælde, der er omhandlet i denne bestemmelse.

17 I denne henseende bemærkes, at medlemsstaterne i henhold til direktivets artikel 2 giver de rettighedshavere, der er omfattet af denne bestemmelse, eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvist, for så vidt angår deres værker, optagelser af deres fremførelser, deres fonogrammer, den originale film eller eksemplarer heraf samt for så vidt angår optagelser af deres udsendelser.

18 I henhold til direktivets artikel 5, stk. 2, litra b), kan medlemsstaterne imidlertid indføre en undtagelse fra eller en indskrænkning i den nævnte eneret til reproduktion, når der er tale om reproduktioner på ethvert medium foretaget af en fysisk person til privat brug og til formål, der hverken direkte eller indirekte er kommercielle; der er i denne forbindelse tale om den såkaldte undtagelse for »privatkopiering«.

19 Domstolen har allerede udtalt, at når medlemsstaterne beslutter at indføre undtagelsen for privatkopiering i deres nationale lovgivning, er de navnlig i henhold til nævnte artikel 5, stk. 2, litra b), forpligtede til at fastsætte bestemmelser om udbetaling af en »rimelig kompensation« til fordel for indehaverne af eneretten til reproduktion (jf. dom af 21.10.2010, sag C-467/08, Padawan, Sml. I, s. 10055, præmis 30, og af 16.6.2011, sag C-462/09, Stichting de Thuiskopie, Sml. I, s. 5331, præmis 22).

20 Domstolen har ligeledes udtalt, at for så vidt som bestemmelserne i direktiv 2001/29 ikke udtrykkeligt regulerer spørgsmålet, har medlemsstaterne en vid skønsmargen ved afgørelsen af, hvem der skal betale denne rimelige kompensation (jf. dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 23). Det samme gælder for så vidt angår fastlæggelsen af spørgsmålet om, hvilken form denne kompensation skal have, hvilke nærmere bestemmelser der skal gælde for den, og hvilket omfang den eventuelt skal have.

21 Når der i et direktiv ikke er tilstrækkeligt præcise EU-retlige kriterier med henblik på at afgrænse de forpligtelser, der følger af direktivet, tilkommer det nemlig medlemsstaterne på deres område at fastlægge de kriterier, der er mest relevante for at sikre, at det pågældende direktiv overholdes inden for de grænser, der er fastsat ved EU-retten og navnlig ved direktivet (jf. med hensyn til de indskrænkninger i eneretten til offentligt udlån, der er omhandlet i Rådets direktiv 92/100/EØF af 19.11.1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (EFT L 346, s. 61) dom af 26.10.2006, sag C-36/05, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 10313, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).

22 Som anført i 35. betragtning til direktiv 2001/29 bør der, når det fastsættes, hvilken form en sådan rimelig kompensation skal have, hvilke nærmere bestemmelser der skal gælde for den, og hvilket omfang den eventuelt skal have, tages hensyn til de særlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde.

23 For så vidt angår undtagelsen for privatkopiering, der er omhandlet i dette direktivs artikel 5, stk. 2, litra b), har Domstolen allerede udtalt, at eftersom den person, der har givet anledning til skaden for indehaveren af eneretten til reproduktion, er den, som til privat brug foretager denne reproduktion af et beskyttet værk uden at søge forudgående tilladelse fra nævnte indehaver, påhviler det i princippet denne person at erstatte det tab, der er forbundet med denne reproduktion, ved at finansiere den kompensation, der udbetales til den pågældende indehaver (Padawan-dommen, præmis 45, og dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 26).

24 Domstolen har imidlertid fastslået, at det under hensyntagen til de praktiske vanskeligheder med at identificere de private brugere og forpligte disse til at godtgøre indehaverne af eneretten til reproduktion den skade, de har påført dem, står medlemsstaterne frit for med henblik på finansieringen af den rimelige kompensation at indføre en »afgift for privatkopiering« ikke for de pågældende privatpersoner, men for personer, der råder over udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, og som i den forbindelse retligt eller faktisk giver privatpersoner adgang til dette udstyr, disse apparater og disse reproduktionsmedier eller tilbyder disse kopieringsservice. Inden for rammerne

af en sådan ordning påhviler betalingen af afgiften for privatkopiering de personer, der råder over sådant udstyr, sådanne apparater og sådanne reproduktionsmedier (Padawan-dommen, præmis 46, og dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 27).

25 Domstolen har endvidere præciseret, at eftersom ordningen gør det muligt for de betalingspligtige at lade afgiftsbeløbet for privatkopiering indgå i prisen for adgangen til nævnte udstyr, apparater og reproduktionsmedier eller i prisen på kopieringsservice, bliver byrden ved afgiften i sidste ende båret af den private bruger, der betaler denne pris i overensstemmelse med den »rimelige balance«, som skal findes mellem interesserne for indehaverne af eneretten til reproduktion og interesserne for brugerne af de beskyttede værker (dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 28).

26 I den ordning, der i det foreliggende tilfælde er indført ved UrhG's § 42b til finansieringen af den rimelige kompensation som omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, bærer personer, som i erhvervsøjemed mod vederlag markedsfører medier, der er egnede til reproduktion, afgiften for privatkopiering.

27 Som det allerede er blevet anført ovenfor i denne doms præmis 25, gør en sådan ordning det i princippet muligt for de betalingspligtige at lade afgiftsbeløbet indgå i salgsprisen for disse medier, således at byrden ved afgiften i overensstemmelse med kravet om den »rimelige balance« i sidste ende bæres af den private bruger, der betaler denne pris, hvis det lægges til grund, at denne bruger er den endelige modtager.

28 Domstolen har nemlig udtalt, at en finansieringsordning for den rimelige kompensation som den, der er beskrevet i nærværende doms præmis 24 og 25, kun er forenelig med kravene til en »rimelig balance«, hvis de omhandlede udstyr, apparater og reproduktionsmedier kan tænkes anvendt til privatkopiering og dermed forvolde skade for ophavsmanden til det beskyttede værk. Der foreligger således med hensyn til disse krav en nødvendig sammenhæng mellem anvendelsen af afgiften for privatkopiering med hensyn til nævnte udstyr, apparater og medier til digital reproduktion og brugen af disse til privatkopiering, således at anvendelsen uden forskel af denne afgift med hensyn til alle typer af udstyr, apparater og medier til digital reproduktion, herunder i det tilfælde, hvor disse instrumenter er erhvervet af andre personer end fysiske personer til formål, der klart er forskellige fra privatkopiering, ikke er i overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, i direktiv 2001/29 (Padawan-dommen, præmis 52 og 53).

29 Den i hovedsagen omhandlede ordning udmunder imidlertid i, at afgiften for privatkopiering anvendes uden forskel på medier, der er egnede til reproduktion, herunder i det tilfælde, hvor den endelige brug heraf ikke er omfattet af det tilfælde, der er omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29.

30 Således opstår spørgsmålet, om en ret til tilbagebetaling af den betalte afgift i et sådant tilfælde kan genetablere den »rimelige balance«, der i overensstemmelse med kravene i direktiv 2001/29 skal findes mellem interesserne for indehaverne af eneretten til reproduktion og interesserne for brugerne af de beskyttede værker.

31 I denne forbindelse skal det konstateres, at en finansieringsordning for den rimelige kompensation, der består i en anvendelse uden forskel af en afgift for privatkopiering ved markedsføringen i erhvervsøjemed mod vederlag af medier, der er egnede til reproduktion, der samtidig er knyttet til en sådan ret til tilbagebetaling, for så vidt som sidstnævnte ret er effektiv og ikke gør tilbagebetalingen af den betalte afgift uforholdsmæssigt vanskelig, kan være i overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, når de praktiske vanskeligheder, der er nævnt i denne doms præmis 24, eller andre lignende vanskeligheder begrunder en sådan anvendelse.

32 Hvis en medlemsstat har indført undtagelsen for privatkopiering i national ret, er den nemlig i medfør af sin stedlige kompetence forpligtet til at sikre en effektiv opkrævning af den rimelige kompensation som erstatning for den skade, som indehaverne af eneretten til reproduktion har lidt på grund af den

reproduktion af beskyttede værker, som de slutbrugere, der er bosiddende på denne stats område, har foretaget (jf. i denne retning dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 36). Når der er vanskeligheder forbundet med en sådan opkrævning, er den pågældende medlemsstat ligeledes forpligtet til at overvinde disse under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hvert enkelt tilfælde.

33 Når der imidlertid ikke er nogen eller ikke er tilstrækkelige praktiske vanskeligheder, mangler den nødvendige sammenhæng mellem på den ene side anvendelsen af afgiften for privatkopiering på medier og på den anden side brugen af disse til privatkopiering, således at anvendelsen uden forskel af denne afgift ikke er begrundet og ikke svarer til den »rimelige balance«, der skal findes mellem interesserne for de nævnte indehavere og interesserne for brugerne af de beskyttede værker.

34 Det tilkommer den nationale ret under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hver enkelt national ordning og de grænser, som direktiv 2001/29 fastsætter, at efterprøve, om praktiske vanskeligheder begrunder en sådan finansieringsordning for den rimelige kompensation og i givet fald, om den ret til tilbagebetaling af eventuelle afgifter, der er blevet betalt uden for det tilfælde, der er omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, er effektiv og ikke gør tilbagebetalingen af disse afgifter uforholdsmæssigt vanskelig.

35 I det foreliggende tilfælde skal den forelæggende ret først undersøge, om anvendelsen uden forskel af afgiften for privatkopiering på grund af markedsføringen i erhvervsøjemed mod vederlag af medier, der er egnede til reproduktion, i alle tilfældene udgør tilstrækkelige praktiske vanskeligheder. Der skal i denne forbindelse tages hensyn til rækkevidden og effektiviteten af, rådigheden over, offentliggørelsen af og enkeltheden af brugen af den a priori fritagelse, som Austro-Machana har gjort gældende i sine skriftlige bemærkninger og under retsmødet.

36 For det andet skal den forelæggende ret også undersøge, om rækkevidden og effektiviteten af, rådigheden over, offentliggørelsen af og enkeltheden af brugen af retten til tilbagebetaling gør det muligt at udligne en eventuel ubalance, som opstår ved ordningen som konsekvens af de konstaterede praktiske vanskeligheder. I denne forbindelse bemærkes, at den forelæggende ret selv har understreget, at tilfældene vedrørende tilbagebetaling ikke er begrænsede til dem, der fremgår udtrykkeligt af UrhG's § 42b, stk. 6.

37 På baggrund af det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en ordning i en medlemsstat, hvorefter der uden forskel anvendes en afgift for privatkopiering ved den første markedsføring i indlandet i erhvervsøjemed mod vederlag af medier, der er egnede til reproduktion, og hvorefter der samtidig fastsættes en ret til tilbagebetaling af vederlag, der er blevet betalt i det tilfælde, hvor den endelige brug af disse medier ikke er omfattet af det tilfælde, der er omhandlet i den nævnte bestemmelse, når – hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hver enkelt national ordning og de grænser, som dette direktiv fastsætter – praktiske vanskeligheder begrunder en sådan finansieringsordning for den rimelige kompensation, og når denne ret til tilbagebetaling er effektiv og ikke gør tilbagebetalingen af den betalte afgift uforholdsmæssigt vanskelig.

Det andet spørgsmål

38 Da det andet spørgsmål er underordnet det første spørgsmål, og besvarelsen af sidstnævnte afhænger af den forelæggende rets vurdering, skal det andet spørgsmål også besvares.

39 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en medlemsstat opstiller en afkræftelig formodning for privat brug af medier, der er egnede til reproduktion, i tilfælde af at disse

markedsføres til fysiske personer, inden for rammen af en finansieringsordning for den rimelige kompensation, der er omhandlet i denne bestemmelse, ved hjælp af en afgift for privatkopiering, som pålægges personer, der foretager den første markedsføring på dens område af sådanne medier i erhvervsøjemed mod vederlag.

40 I denne forbindelse skal det fastslås, at medlemsstaterne inden for den vide skønsmargen, som de har ved afgørelsen af, hvilken form denne kompensation skal have, hvilke nærmere bestemmelser der skal gælde for den, og hvilket omfang den eventuelt skal have, kan opstille formodninger, bl.a. – som det blev anført ovenfor i denne doms præmis 32 – når der er vanskeligheder ved den effektive opkrævning af den rimelige kompensation som erstatning for den skade, som indehaverne af eneretten til reproduktion har lidt på deres område.

41 Domstolen har allerede i forbindelse med finansieringsordninger, der ligner den, der er indført ved UrhG's § 42b, udtalt, at når medier, der er egnede til reproduktion, er blevet stillet til rådighed for fysiske personer til privat brug, er det ikke nødvendigt at bevise, at disse faktisk er blevet benyttet til fremstilling af private kopier af disse personer, der således faktisk har påført indehaverne af eneretten til reproduktion en skade, eftersom der i forhold til disse fysiske personer er en berettiget formodning om, at de fuldt ud drager fordel af denne rådighed, dvs. at de forventes at udnytte alle de til nævnte medier knyttede funktioner, herunder reproduktionsfunktionen (Padawan-dommen, præmis 54 og 55).

42 Mediernes anvendelighed til at udføre kopier i sig selv er nemlig tilstrækkelig til at begrunde anvendelsen af afgiften for privatkopiering, forudsat at de nævnte medier er blevet stillet til rådighed for fysiske personer som private brugere (Padawan-dommen, præmis 56).

43 I betragtning af de praktiske vanskeligheder, der er forbundet med fastlæggelsen af det private formål med brugen af et medium, der er egnet til reproduktion, er opstillingen af en afkræftelig formodning for en sådan brug, når dette medium stilles til rådighed for en fysisk person, i princippet begrundet og er tilstrækkelig for den »rimelige balance«, som skal findes mellem interesserne for indehaverne af eneretten til reproduktion og interesserne for brugerne af de beskyttede værker.

44 Det tilkommer den nationale ret under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hver enkelt national ordning og de grænser, som direktiv 2001/29 fastsætter, at efterprøve, om praktiske vanskeligheder, der er forbundet med fastlæggelsen af det private formål med brugen af de omhandlede medier, begrunder, at der kan opstilles en sådan formodning, og under alle omstændigheder, om den fastsatte formodning ikke fører til, at afgiften for privatkopiering pålægges i tilfælde, hvor den endelige brug af disse medier åbenbart forbliver uden for det tilfælde, der er omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29.

45 Under disse omstændigheder skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den ikke inden for rammen af en finansieringsordning for den rimelige kompensation, der er omhandlet i denne bestemmelse, ved hjælp af en afgift for privatkopiering, som pålægges personer, der foretager den første markedsføring af medier, der er egnede til reproduktion, på den pågældende medlemsstats område i erhvervsøjemed mod vederlag, er til hinder for, at denne medlemsstat opstiller en afkræftelig formodning for privat brug af sådanne medier, i tilfælde af at disse markedsføres til fysiske personer, når praktiske vanskeligheder, der er forbundet med fastlæggelsen af det private formål med brugen af de omhandlede medier, begrunder, at der kan opstilles en sådan formodning, og for så vidt som den fastsatte formodning ikke fører til, at afgiften for privatkopiering pålægges i tilfælde, hvor den endelige brug af disse medier åbenbart forbliver uden for det tilfælde, der er omhandlet i denne bestemmelse.

Det tredje spørgsmål

46 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den ret til rimelig kompensation, der er omhandlet i denne bestemmelse, eller den afgift for privatkopiering, der skal finansiere denne kompensation, kan være udelukket, fordi halvdelen af det provenu, der opkræves som nævnte kompensation eller afgift, ikke udbetales direkte til rettighedshaverne til denne kompensation, men til institutioner med sociale og kulturelle formål, der er blevet oprettet til fordel for disse rettighedshavere.

47 I denne forbindelse bemærkes, at udformningen og størrelsen af den rimelige kompensation i henhold til artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 har tilknytning til den skade, der påføres indehaverne af eneretten til reproduktion, som følge af, at deres beskyttede værker uden deres tilladelse reproduceres med henblik på privat brug. På denne baggrund skal den rimelige kompensation anses for en modydelse for den skade, som disse rettighedshavere har lidt, og den skal således nødvendigvis beregnes på grundlag af kriteriet om skade for disse i forbindelse med indførelsen af undtagelsen for privatkopiering (jf. Padawan-dommen, præmis 40 og 42).

48 Domstolen har endvidere allerede fastslået, at hvad angår retten for indehaverne til eneretten til reproduktion til den rimelige kompensation i henhold til undtagelsen for privatkopiering fremgår det ikke af nogen bestemmelse i direktiv 2001/29, at EU-lovgiver har tilsigtet at give indehaverne af retten til denne kompensation mulighed for at give afkald herpå (dom af 9.2.2012, sag C-277/10, Luksan, præmis 105).

49 Som generaladvokaten har anført i punkt 76 i forslaget til afgørelse, pålægger direktiv 2001/29 ikke de medlemsstater, der har indført undtagelsen for privatkopiering i deres nationale lovgivning, at sikre rettighedshaverne til den nævnte rimelige kompensation den kontante udbetaling af hele denne kompensation, og det forbyder heller ikke disse medlemsstater inden for rammen af den vide skønsmargen, som de råder over, at fastsætte, at en del af denne kompensation ydes i form af en indirekte kompensation.

50 I denne forbindelse udgør den omstændighed, at den rimelige kompensation skal anses for at være modydelsen for den skade, som indehaverne af eneretten til reproduktion har lidt som følge af indførelsen af undtagelsen for privatkopiering, og at den nødvendigvis skal beregnes på grundlag af denne skade, ikke en hindring for, at en del af det provenu, der skal gå til den rimelige kompensation, udbetales indirekte til rettighedshaverne med institutioner med sociale og kulturelle formål, der er oprettet til deres fordel, som mellemled.

51 Som generaladvokaten har anført i punkt 76 i forslaget til afgørelse, er vederlagsordninger for privatkopiering på nuværende tidspunkt nødvendigvis upræcise med hensyn til størstedelen af medierne, eftersom det i praksis ikke er muligt at fastlægge, hvilket værk der er blevet reproduceret af hvilken bruger og ved hjælp af hvilket medium.

52 Det skal desuden bemærkes, at en sådan ordning, hvor rettighedshaverne til den rimelige kompensation indirekte oppebærer denne kompensation, opfylder et af formålene med passende retlig beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omhandlet i direktiv 2001/29, der, således som det fremgår af 10. og 11. betragtning til direktivet, består i at sikre de nødvendige ressourcer til skabelsesprocessen og kulturproduktion i Europa, således at rettighedshaverne kan fortsætte deres kreative og kunstneriske arbejde, og i at garantere skabende og udøvende kunstneres uafhængighed og værdighed.

53 Følgelig er den omstændighed, at en del af det provenu, der skal gå til den rimelige kompensation som omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29, er bestemt til institutioner med sociale og kulturelle formål til fordel for rettighedshaverne til denne kompensation, ikke i sig selv i strid med

formålet med den nævnte kompensation, for så vidt som disse institutioner med sociale og kulturelle formål faktisk kommer rettighedshaverne til gode, og institutionernes arbejdsmetoder ikke er diskriminerende, hvilket det påhviler den forelæggende ret at efterprøve.

54 Det ville nemlig ikke være i overensstemmelse med formålet med denne kompensation, hvis de nævnte institutioner lod andre personer end rettighedshaverne drage fordele eller retligt eller faktisk udelukkede dem, der ikke var statsborgere i den pågældende medlemsstat.

55 På baggrund af det ovenstående skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den ret til rimelig kompensation, der er omhandlet i denne bestemmelse, eller den afgift for privatkopiering, der skal finansiere denne kompensation, ikke kan være udelukket, fordi halvdelen af det provenu, der opkræves som nævnte kompensation eller afgift, ikke udbetales direkte til rettighedshaverne til denne kompensation, men til institutioner med sociale og kulturelle formål, der er blevet oprettet til fordel for disse rettighedshavere, for så vidt som disse institutioner med sociale og kulturelle formål faktisk kommer de nævnte rettighedshavere til gode, og institutionernes arbejdsmetoder ikke er diskriminerende, hvilket det påhviler den forelæggende ret at efterprøve.

Det fjerde spørgsmål

56 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den pligt, som en medlemsstat har fastsat, til ved markedsføringen i erhvervsøjemed mod vederlag af medier, der er egnede til reproduktion, at betale en afgift for privatkopiering, der skal finansiere den rimelige kompensation som omhandlet i denne bestemmelse, kan være udelukket af den grund, at der allerede er blevet betalt en tilsvarende afgift i en anden medlemsstat.

57 I denne forbindelse bemærkes, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 pålægger den medlemsstat, som har indført undtagelsen for privatkopiering i sin nationale lovgivning, en resultatforpligtelse, således at denne medlemsstat inden for rammerne af sine beføjelser skal sikre en effektiv opkrævning af den rimelige kompensation, som skal udgøre erstatningen for den lidte skade til indehaverne af eneretten til reproduktion, navnlig hvis skaden er opstået på den pågældende medlemsstats område (dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 34).

58 Eftersom det i princippet påhviler de slutbrugere, som til privat brug foretager reproduktion af et beskyttet værk uden at søge forudgående tilladelse fra indehaveren af eneretten til reproduktion, og som følgelig påfører denne en skade, at erstatte denne, må det antages, at den skade, som giver anledning til skadeserstatningen, er opstået på området i den medlemsstat, hvor disse slutbrugere er bosiddende (dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 35).

59 Det følger heraf, at hvis en medlemsstat har indført undtagelsen for privatkopiering i national ret, og hvis de slutbrugere, som til privat brug foretager reproduktion af et beskyttet værk, er bosiddende på denne medlemsstats område, er denne stat i medfør af sin stedlige kompetence forpligtet til at sikre en effektiv opkrævning af den rimelige kompensation som erstatning for den skade, som indehaverne af eneretten til reproduktion har lidt på denne stats område (dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 36).

60 Det bemærkes endvidere, at den opkrævningsordning, som den pågældende medlemsstat har valgt at indføre, ikke fritager denne stat fra den resultatforpligtelse, der pålægger den at sikre de indehavere af eneretten til reproduktion, der lider skade, en effektiv udbetaling af en rimelig kompensation i erstatning for den skade, som er opstået på dens område (dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 39).

61 Det har herved ingen betydning for denne forpligtelse, at den erhvervsdrivende sælger, som ved distancekøb stiller udstyr, apparater eller reproduktionsmedier til rådighed for købere, der som slutbrugere er bosiddende i denne medlemsstat, er hjemmehørende i en anden medlemsstat (dommen i sagen Stichting de Thuiskopie, præmis 40).

62 I betragtning af den omstændighed, at den rimelige kompensation, som anført ovenfor i denne doms præmis 47, skal anses for en modydelse for den skade, som indehaverne af eneretten til reproduktionen har lidt som følge af indførelsen af undtagelsen for privatkopiering, og at denne kompensation således nødvendigvis skal beregnes på grundlag af kriteriet om skade, kan det ikke med rette gøres gældende, at overførelsen fra en medlemsstat til en anden af medier, der er egnede til reproduktion, kan forøge den skade, som disse indehavere lider.

63 Artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 fastsætter nemlig en rimelig kompensation, ikke for markedsføringen af medier, der er egnede til reproduktion, men for reproduktionen i sig selv på ethvert medium foretaget af en fysisk person til privat brug og til formål, der hverken direkte eller indirekte er kommercielle. Der foretages imidlertid ikke en sådan reproduktion på grund af overførelsen fra en medlemsstat til en anden af medier, der er egnede til reproduktion.

64 I betragtning af, at en medlemsstat, der har indført undtagelsen for privatkopiering i national ret, og hvori slutbrugerne, som til privat brug foretager reproduktion af et beskyttet værk, er bosiddende, i medfør af sin stedlige kompetence er forpligtet til at sikre en effektiv opkrævning af den rimelige kompensation som erstatning for den skade, rettighedshaverne har lidt, kan den omstændighed, at en afgift, der skal finansiere denne kompensation, allerede er blevet betalt i en anden medlemsstat, ikke påberåbes for at udelukke betalingen i den første medlemsstat af denne kompensation eller den afgift, der skal finansiere denne.

65 En person, der forud herfor har betalt denne afgift i en medlemsstat, der ikke har stedlig kompetence, kan imidlertid anmode denne om tilbagebetaling heraf i overensstemmelse med dens nationale lovgivning.

66 På denne baggrund skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den pligt, som en medlemsstat har fastsat, til ved markedsføringen i erhvervsøjemed mod vederlag af medier, der er egnede til reproduktion, at betale en afgift for privatkopiering, der skal finansiere den rimelige kompensation som omhandlet i denne bestemmelse, ikke kan være udelukket af den grund, at der allerede er blevet betalt en tilsvarende afgift i en anden medlemsstat.

Sagens omkostninger

67 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

1) **Artikel 5, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en ordning i en medlemsstat, hvorefter der uden forskel anvendes en afgift for privatkopiering ved den første markedsføring i indlandet i erhvervsøjemed mod vederlag af medier, der er egnede til reproduktion, og hvorefter der samtidig fastsættes en ret til tilbagebetaling af vederlag, der er blevet betalt i det tilfælde, hvor den endelige brug af disse medier ikke er omfattet af det**

tilfælde, der er omhandlet i den nævnte bestemmelse, når – hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve under hensyntagen til de særlige omstændigheder i hver enkelt national ordning og de grænser, som dette direktiv fastsætter – praktiske vanskeligheder begrunder en sådan finansieringsordning for den rimelige kompensation, og når denne ret til tilbagebetaling er effektiv og ikke gør tilbagebetalingen af den betalte afgift uforholdsmæssigt vanskelig.

2) **Artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den ikke inden for rammen af en finansieringsordning for den rimelige kompensation, der er omhandlet i denne bestemmelse, ved hjælp af en afgift for privatkopiering, som pålægges personer, der foretager den første markedsføring af medier, der er egnede til reproduktion, på den pågældende medlemsstats område i erhvervsøjemed mod vederlag, er til hinder for, at denne medlemsstat opstiller en afkræftelig formodning for privat brug af sådanne medier, i tilfælde af at disse markedsføres til fysiske personer, når praktiske vanskeligheder, der er forbundet med fastlæggelsen af det private formål med brugen af de omhandlede medier, begrunder, at der kan opstilles en sådan formodning, og for så vidt som den fastsatte formodning ikke fører til, at afgiften for privatkopiering pålægges i tilfælde, hvor den endelige brug af disse medier åbenbart forbliver uden for det tilfælde, der er omhandlet i denne bestemmelse.**

3) **Artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den ret til rimelig kompensation, der er omhandlet i denne bestemmelse, eller den afgift for privatkopiering, der skal finansiere denne kompensation, ikke kan være udelukket, fordi halvdelen af det provenu, der opkræves som nævnte kompensation eller afgift, ikke udbetales direkte til rettighedshaverne til denne kompensation, men til institutioner med sociale og kulturelle formål, der er blevet oprettet til fordel for disse rettighedshavere, for så vidt som disse institutioner med sociale og kulturelle formål faktisk kommer de nævnte rettighedshavere til gode, og institutionernes arbejdsmetoder ikke er diskriminerende, hvilket det påhviler den forelæggende ret at efterprøve.**

4) **Artikel 5, stk. 2, litra b), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den pligt, som en medlemsstat har fastsat, til ved markedsføringen i erhvervsøjemed mod vederlag af medier, der er egnede til reproduktion, at betale en afgift for privatkopiering, der skal finansiere den rimelige kompensation som omhandlet i denne bestemmelse, ikke kan være udelukket af den grund, at der allerede er blevet betalt en tilsvarende afgift i en anden medlemsstat.**

Underskrifter